

Tecnocràcia fallida

Els rumors ja venien de l'any passat. A alguns funcionaris se'ls havia instat sense massa retòriques perquè anaren fent-se a la idea d'un possible trasllat d'organisme. La setmana passada arribà la confirmació. La Generalitat valenciana decidia suprimir el Consell Metropolità de l'Horta (CMH): era el primer organisme víctima de la política de "racionalització de les administracions públiques". Serà desmantellat sense que, ara per ara, hi haja cap substitut concret que n'assumeixca les competències.

La confirmació oficial seguia la línia dels acords del setè congrés dels socialistes valencians, celebrat només fa un mes. Tothom va interpretar la resolució que advocava per la desaparició d'organismes poc funcionals com el primer pas per a la decapitació del CMH. Però malgrat que tothom en parlava, la decisió de suprimir el CMH ha alçat veus contràries, tant en partits com Unió Valenciana, que es trobava en l'oposició del govern de la institució, com en Esquerra Unida, que ajudava el PSOE a obtenir la majoria suficient per governar, o en el mateix PSOE, on l'acord ha creat una forta divisió interna.

No obstant això, la Conselleria d'Administració Pública, que dirigeix Lluís Berenguer, ja ha preparat un projecte de llei per suprimir el CMH on admet que l'organisme tingué problemes des de la seua creació.

Indefinició i insolvència. L'últim dia del 1986, les Corts valencianes aprovaren per unanimitat la creació del CMH. La idea fundacional era la mateixa que havia inspirat el seu antecessor més directe: la corporació Gran València que durant el franquisme va tractar de fer compatibles els interessos i les pol-

La Generalitat valenciana ha decidit suprimir el Consell Metropolità de l'Horta, polèmic des de la seua creació.

lítiques de la metròpoli i dels municipis que l'envolten. El model en què es basava era el de les àrees metropolitanes de Madrid i Barcelona; es tractava de coordinar les actuacions d'una àrea ocupada per 44 municipis i 1.300.000 persones, situada al voltant d'una gran ciutat que ha de suportar la pressió de molts usuaris que no hi viuen però que utilitzen els seus serveis.

El projecte, però, tingué sempre dues mancances, que, al capdavant, han estat claus per a la seua dissolució: la indefinició de les competències del nou organisme i la falta d'un finançament estable. Des del primer moment, els socialistes valencians, que sempre han contro-

RAFA GIL

lat el CMH, intentaren que els pressupostos generals de l'estat disposaren partides específiques per al funcionament de l'organisme, tal com passava amb les àrees metropolitanes de Barcelona i Madrid. Però la seua influència a Madrid es va mostrar ben escassa i mai no aconseguiren ni tan sols una partida simbòlica. A l'octubre del 1993, el secretari de política institucional de la comissió executiva federal del PSOE, Abel Caballero, declarava a València que el CMH rebria prompte diners de Madrid, tot i que no serien "extraordinàriament importants". La importància va ser totalment nul·la perquè de Madrid no van arribar mai més que paraules. Les contradiccions entre els socialistes valencians i els seus correligionaris en el Govern estatal no feien més que reproduir les que el partit provocava al si d'una institució que volia utilitzar políticament amb un sentit sempre canviant.

Primer València, després la perifèria. Fins el 1988, el CMH no va ser més que una mera oficina tècnica a càrrec de la qual

Cubillos, president del CMH. L'escàndol envolta la seua gestió.

es trobava Francisco Cholvi. En aquell any, però, els socialistes van perdre la majoria absoluta a l'Ajuntament de València i les seues accions de govern depengueren durant un bon temps del vot, sempre capritxós, dels regidors del CDS. Aleshores Ricard Pérez Casado, l'alcalde més ambiciós i dinàmic que ha passat per l'alcaldia del cap i casal valencià, decideix utilitzar tots els recursos possibles per a dur endavant el seu projecte de ciutat. L'emprenedor batlle mobilitza el projecte del CMH. Les Corts dictaren un reglament que desenvolupava la llei. Es concretaven mínimament les competències: tractament del cicle integral de l'aigua, infraestructures viàries, tractament de residus sòlids, escorxadors i planificació urbanística, i s'arribava a un compromís de finançament: els ajuntaments costejarien el manteniment de la institució i la Generalitat valenciana aportaria els diners necessaris per a les inversions.

L'organisme metropolità permetia, de fet, realitzar inversions en la ciutat de València que potser l'Ajuntament hauria tingut dificultat a dur endavant, a causa de la peculiar situació política. La gran ciutat es converteix en l'objectiu prioritari del nou organisme.

El canvi de Pérez Casado per Clementina Ródenas al capdavant de l'Ajuntament de València i l'acord amb els regidors del CDS que donava estabilitat al govern municipal, van potenciar encara més la política de derivar els fons del CMH cap a inversions en la capital. Així, la majoria dels 10.000 milions de pessetes que el CMH gestionà durant els anys 89 i 90 s'invertiren en el terme municipal de València, on va començar la construcció d'importants eixos viaris com els de Manuel Candela i Arxiduc Carles.

Però les darreres eleccions municipals del 1991 trastocaren la plàcida entesa entre les diferents administracions. El recompte de

Instal·lacions de la depuradora d'aigües residuals Pinedo. La gestió d'aquesta planta a càrrec de l'empresa EMARSA ha derivat en una querrela per frau, interposada per CC OO.

vots va donar l'Ajuntament de València al pacte PP-UV.

La funció del CMH va canviar totalment. La seua peculiar distribució de vots: 264 per a la ciutat de València i 302 per a la resta d'ajuntaments va permetre que el PSOE, mitjançant un pacte amb Esquerra Unida, conservara la majoria en l'organisme metropolità. De ser un ens destinat prioritàriament a aviar la ciutat de València amb inversions extremes, el CMH passava a convertir-se en el contrapoder socialista contra la capital, governada per la dreta.

Cubillos, l'home i l'escàndol. Amb el nou rumb de l'entitat, arribaren nous noms, presidits per Antonio Cubillos, alcalde de Catarroja i elegit president del CMH el 1991. Cubillos s'ha caracteritzat per realitzar una gestió molt personalitzada esguitada per l'escàndol i l'enfrontament amb l'oposició i el seu propi partit, fins al punt que, contra tothom, Cubillos insistia la setmana passada que la Generalitat cometia un greu error suprimint el CMH.

La primera víctima de l'arribada de Cubillos a la presidència del CMH va ser Juan Hermoso, gerent d'EMARSA, una empresa dependent del Consell Metropolità, dedicada a gestionar les depuradores d'aigua de la pedania de Pinedo. Hermoso va al·legar falta d'entesa amb el nou president, però la seua marxa ja anunciava els problemes a l'empresa que acabarien derivant en un greu escàndol pel qual Cubillos es troba ara acusat de frau.

Però, a més, Cubillos heretà l'anterior despreocupació del CMH per solucionar els problemes que eren de la seua competència. Abandonades en favor d'inversions sobre València, qüestions bàsiques com l'abocament dels resi-

Abocador de Basseta Blanca a Riba-Roja. Aquesta estació es troba a un pas de la saturació sense que encara hi haja una alternativa.

dues sòlids o la potabilització de l'aigua dels pobles que envolten la capital es trobaren prompte en situació límit. El CMH abandonà els projectes començats a València per centrar-se, teòricament, en els problemes genèrics. La conseqüència d'aquest gir fou la decisió del consistori del cap i casal de negar-se a pagar la seua quota per mantenir la institució, la més important, de 184 milions de pessetes. Ja començava a parlar-se de dissoldre el Consell Metropolità...

Mentrestant, la gestió del CMH sobre la resta de matèries es revelava també ineficaç i els conflictes van esclatar, l'un darrere de l'altre.

Aigua bruta, fem pudent. L'any 92, la comarca de l'Horta descobreix, gràcies a formacions ecologistes i a les anàlisis del Servei Valencià de Salut (SVS), que les seues aigües estan empestades de crom hexavalent i nitrats, els quals poden fins i tot provocar malalties cancerígenes (vegeu EL TEMPS, núm. 443). Ràpidament, a Cubillos se li exigeix una doble responsabilitat: afrontar com a president de CMH al problema aquífer de la comarca, i solucionar com a alcalde de Catarroja la intoxicació (255 mg de nitrats per litre, la més elevada de l'Horta) que pateixen les aigües del poble. Tot es complica enormement quan el CMH i l'Ajuntament de València decideixen començar, amb una sèrie d'estratègies evasives, l'anomenada "guerra de l'aigua". Clementina Ródenas havia decidit en conveni marc una sèrie d'acords per resoldre els maldecaps provocats per la depuració d'aigües, eliminació de fems i subministrament d'aigües. Quan Rita Barberà assumeix l'alcaldia valenciana, el color de l'harmonia desapareix, i tant ella com Cubillos esperen pacientment observant qui fa el primer pas per resoldre, amb la implicació d'un important desemborsament econòmic, el laberint de les aigües. La connexió a una planta potabilitzadora ubicada a Picassent es converteix en una panacea que no arriba mai, i encara avui els nitrats circulen per l'Horta còmodament. Més enllà, Cubillos, passant per damunt d'anàlisis i llistes de contaminació de l'OMS (Organització Mundial de la Salut), EU, les distintes associacions de veïns dels pobles afectats i formacions ecologistes, no va reconèixer mai que l'aigua de municipis com Catarroja no era potable.

Per a veus ecologistes com la de Josep Merlo, dirigent de la formació política Els Verds, el CMH és "un organisme plenament inoperant" pel que fa a l'eliminació de residus sòlids de l'àrea metropolitana. En 1989, i en vista de la saturació de l'abocador de Basseta Blanca de Ribarroja, on van a parar la gran majoria de les deixalles dels pobles que formen part del CMH, la direcció de l'ens decideix promoure la incineració d'aquests residus, acollint-se a una

subvenció de 10.000 milions de pessetes atorgada per la CEE, amb la condició de fer un projecte d'implantació d'incineradora en un termini determinat. Cubillos, acompanyat d'un nombrós seguici en què sobreix el vice-president del CMH i alcalde de Burjassot, José Luis Andrés Chavarrías, després de peregrinar des de Suïssa a Japó a la recerca de la millor tecnologia per a incineradores, veu que el termini conclou i s'esvaeix tota possibilitat de rebre la subvenció. La direcció es planteja aleshores la construcció d'una planta de combustió, projecte que tampoc no es concreta, i finalment dona pas a la idea d'excavar un immens abocador d'alta densitat a Llombai, municipi que no pertany al CMH.

El poble s'hi nega, i José Sanz, alcalde regionalista de Llombai, que en un primer moment havia acceptat el projecte, decideix de revocar el conveni fet amb el CMH. La intensitat del procés social no deixa d'augmentar (vegeu EL TEMPS núm. 513) i Cubillos acaba plantejant que els qui s'oposen a l'abocador enganyen el veïnat de Llombai i actuen com a xarlatans.

Pasquins i querelles.

Però el cas que més ha afectat la imatge pública d'Antonio Cubillos ha estat la querella per frau que CC OO ha interposat en contra seu i que ha estat admesa a tràmit. Els fets denunciats es remunten al març de l'any passat, quan l'empresa pública EMARSA, de la qual és president Cubillos, signa un contracte amb l'empresa Fomento de Construcciones y Contratas (FCC), SA, amb caràcter d'urgència per tal que aquesta es faça càrrec de la nova depuradora EDAR II que acabava d'entrar en funcionament i que, segons Cubillos, EMARSA no podia atendre amb el personal de què disposava.

En el contracte firmat per ambdues empreses es detecten irregularitats flagrants. Segons les despeses declarades, FCCSA pagava a alguns treballadors sots de 350.000 pessetes al mes, quan, en les nòmines, aquests no rebien més de 180.000. A més, es pagaven tres milions anuals pel lloguer de dues furgonetes Renault 4-L que podrien haver-se adquirit en propietat a un preu

Tots els municipis del Consell Metropolità de l'Horta

sensiblement inferior. FCCSA hauria inflat el cost real dels seus serveis en 133 milions de pessetes, amb el coneixement de Cubillos i Francisco Duato, gerent d'EMARSA, que va dimitir així que la querella va ser admesa a tràmit. Per recordar aquest cas, una mà anònima renova cada setmana uns pasquins artesanals que cobreixen els murs i les papereres del centre de València. Els cartells, que resumeixen succintament els fets, denuncien la continuïtat de Cubillos en el càrrec i el fet que Duato ocupe ara un lloc de confiança en l'administració de Correus.

En el seu paper d'alcalde de Catarroja, Antonio Cubillos també ha tingut relació amb els tribunals. Quan fa aproximadament tres anys es va fer a Catarroja la reparcel·lació d'uns terrenys urbanitzables situats als afores del poble, per facilitar la construcció d'un polígon industrial, la parcel·la de 2.300 metres del llaurador Ernesto Casany es va veure reduïda a 1.512 metres. El terreny original era quadrat i situat en un punt neuràlgic de la geografia catarroquina. Amb la reparcel·lació, la seua forma va passar a ser la d'una ela (fet que en redueix el valor) i la resta de metres serien utilitzats, teòricament, per a carrers i zona verda. Però, segons Casany, "les terres han desaparegut, i la parcel·la al costat de la que ens han deixat s'ha emprat per a donar cabuda a un restaurant, que en principi no havia d'anar dins del polígon, i a una nau. Els dos edificis estan ara en un territori que ha passat a pertànyer a un cunyat de l'alcalde." Ernesto Casany va recórrer als tribunals, i en un primer judici es va decretar que l'Ajuntament havia de pagar al veí el 18% del valor de la parcel·la. Però la cúpula del consistori ha optat per recórrer al Tribunal Suprem, ajornant així el resultat final.

La polèmica gestió de Cubillos l'ha deixat pràcticament sol dins el partit socialista. Ell mateix reconeixia en la premsa la setmana passada que ni el conseller d'Administració Pública, Lluís Berenguer, ni el president de la Generalitat, Joan Lerma, li havien advertit res sobre la possible dissolució del CMH.

Eliminació sense alternativa. Tots els partits polítics amb representació en el CMH han estat unànimes a l'hora de reconèixer que l'organisme ha estat completament ineficaç. Però la solució aportada per cada formació és ben diferent. UV i Esquerra Unida s'han mostrat partidaris de continuar amb el CMH dotant-lo d'unes competències concretes i d'un sistema de finançament ben definit. En aquest aspecte, Feliciano Albadalejo, membre d'EU en el CMH, recordava que el 1983, a iniciativa de la coalició on milita, les Corts valencianes van aprovar un acord per modificar la llei de funcionament del CMH. "Aquest acord -diu Albadalejo- és incompatible amb una dissolució,

una dissolució que, a més no soluciona els problemes que el CMH no va ser capaç de resoldre. El PSOE ha utilitzat el CMH per als seus propis interessos i ara vol dissoldre'l perquè té por de perdre la majoria en les pròximes eleccions i no vol ni que el PP el controle, ni haver de pactar amb Esquerra Unida per a controlar-lo".

Al si del partit socialista, les opinions estaven, sobre el paper, dividides. Pocs dies després del congrés de Xest, la federació de la ciutat de València realitzava el seu congrés, on es mostrava partidària dels "organismes metropol-

ARXIU

Lluís Berenguer, conseller d'Administració Pública. Berenguer serà l'encarregat de dur endavant el procés de dissolució del Consell Metropolità de l'Horta.

tans". Ara, però, Cubillos s'ha quedat tot sol en la reivindicació de la continuïtat de l'organisme, del qual cobra un sou de 400.000 pessetes mensuals que s'uneixen a les seues retribucions com a alcalde, i el conseller Berenguer ja ha començat a parlar de la possibilitat de crear una mancomunitat, tot i que a la comarca de l'Horta ja en funcionen quatre.

El Partit Popular, mentrestant, no ha fet cap declaració pública, però des que obtingué l'Ajuntament de València sempre ha estat partidari de dissoldre el CMH. La desaparició de l'organisme significaria la cessió a l'Ajuntament de tots els béns que el Consell Metropolità posseeix a València, segons consta en el protocol de col·laboració signat en 1989 entre els dos organismes.

Així, les noves depuradores, la nova seu del CMH, que va costar 200 milions de pessetes, i altres actius amb un valor global d'uns 17.000 milions de pessetes, la gran maquinària creada per eixamplar el poder del PSOE en les administracions locals, passaria, per decisió dels mateixos socialistes, a mans d'un ajuntament governat pel Partit Popular. Probablement el final més adient per a un procés que es podria convertir en el paradigma de la incoherència.

Joan M. Oleaque / Jordi Sebastià